

ČESKÉ ASTRONOMICKÉ SPOLEČNOSTI V PRAZE.

Vychází 4-krát ročně. - Redakce Praha VIII. Královská 428.

O B S A H: Prof. Fr. Nušl: Pražská hvězdárna v Klementinu. — Kterak postavím správně parallakticky montovaný dalekohled? — Zprávy spolkové. — Příloha: Karel Anděl: Souhvězdí naší oblohy.

Pražská hvězdárna v Klementinu.

Napsal prof. Fr. Nušl.

(Pokračování.)

Je nejvýš důležité znáti vlastní velikost země, mítí dobrou zeměpisnou mapu a to nejenom k vůli vnitřnímu zařízení, k vůli zemědělství, k vůli obyvatelstvu, kultuře, příslušnému rozdělení veřejných správních úřadů, vyměření daní a nespornému vytýčení hranic, aby se předešlo přehmatům pro všechny účastníky škodlivým a sporům vleklým a nákladným. Tato pravá velikost, a dobré, spolehlivé mapy jsou však nedostizitelné bez součinnosti astronomie a bez přesného astronomického měření. Kdo by se chtěl o pravdivosti tohoto mého tvrzení přesvědčiti, nechť se dá poučiti o tom, co bylo v tomto ohledu vykonáno v Dánsku, Švédsku, Anglii a Francii a co se současně děje v zemích sousedních, k jaké dokonalosti vyspěly tyto práce, konané k obecným podnětům a na státní útraty. Nechť pak čte i o různých udáních českých zeměpisců ve statistice Čech a nechť se pokusí z těchto udání a z bodů astronomicky určených získati tak spolehlivá data, že by je bylo možno s oněmi cizozemskými srovnávati“.

Byl zvyklý pozorovati na velkých, těžkopádných kvadrantech a sextantech rázu Tychonova, změněných jen potud, že již byly opatřeny dalekohledem, jenž však jenom zvětšoval jejich nedokonalosti. Ale nikdy ještě neviděl tehdejší nový div: zrcadlový sextant Hadleyův. I možno si představit, jak spěchal do Karlových Varů, když zvěděl, že tam dlí znamenitý Gothský astronom Zach a že má vzácný Hadleyův sextant sebou. Sám o tom píše takto: „To byla dlouho toužená příležitost, moji viděti anglický chronometr a Hadleyův sextant, o nichž jsem již v knihách četl. A obojí, i s Ramsdenovým astronomickým dalekohledem měl tento znamenitý astronom (Zach) sebou. Trpěl tehda zánětem očním a měl se všeho namáhání očí vystříhati, ale přece mi projevila nezapomenutelnou laskavost, a v mé přítomnosti pozoroval polední výšku Slunce a tak mne s celým způsobem pozorování seznámil. Znal jsem obtíže jiných přístrojů, a zvláště mého malého kvadrantu, jehož jsem v Teplé užíval a proto jsem se nemohl ani dosti podiviti pohodlné přesnosti takového sextantu a různým výhodám, jež skýtá při pozorování a docliitelné přesnosti, o níž mne pan Zach ujišťoval a o níž jsem se i sám přesvědčil, přepočítávaje některá jeho pozorování. I nepřál jsem si nic toužebněji, než mítí také takový sextant“. A popisuje pak, jak byl šťasten, když do brotívu pomocí preláta Kubla konečně sextant dostal. Co při tom viděl

všecko David splněno! Bude moci měřiti na různých stranách Čech, určí zeměpisné základy pro mapování, stane se užitečným pracovníkem.

A cestoval a měřil. Jaká to byla někdy radost, popsal velmi názorně takto: „24. časně z rána vyšel jsem z Hřenska provázen dvěma ženami, z nichž jedna nesla můj kufr se všemi přístroji a šatstvem, druhá kyvadlové hodiny, a šplhal jsem se na vysoký a příkrý skalní hřbet hned nad městem, po mokré a blátivé stezce s takovou námahou, že jsem, máje pouhý tlakoměr v ruce, sotva stačil oběma zatíženým nositelkám, ale zvyklým na takové cesty. S počátku přšlo zcela málo, ale později vždy silněji a hustěji, a sice bez ustání až do jedné hodiny. A jak pohodlná a příjemná byla cesta po Labi, tak namáhavá a únavná byla tímto skalnatým a lesnatým pohorím, neboť s nebe nejen přšlo, ale mnohem častěji se s mokrých stromů lilo, a tím byl postup po kluzké, vodnaté a blátivé cestě neobyčejně ztížen“. Ale David byl při tom zdrav a šťasten, a rád líčil krásy měření i krásy země a na konec napsal: „Procestoval jsem již Čechy dle všech čtyř stran, viděl jsem jejich úrodné roviny i drsná horství a mohu proto ze zkušenosti ujistiti každého, kdo neprocestoval kraje labské, jejich skalnaté břehy od Lovosic až k Šandavě, že neviděl výborně znamenitosti a první zvláštnosti naší vlasti“.

Všimněme si také, jak pečlivě uvažuje David všechny možné zdroje chyb a jak opatrně soudí. Určil na př. zeměpisnou šířku Prahy a obdržel z delší řady pozorování $50^{\circ}5'21''$. K tomu výsledku poznamenává: „Tato šířka liší se od oné, již jsem odvodil 16. a 18. prosince 1793 o 11 sekund. Nenašel jsem dosud ani příležitosti, ani pomůcek, abych zkoumal, zda pochodí tento rozdíl od různosti lomu světla v zimě a v létě, nebo od jiných příčin. Obvyčejný způsob, jak se toho rozdílu zbavit, byl by ovšem býval, vyhledati mezi oběma střed. Ale já se domnívám, že se tímto způsobem častěji více vzdalujeme než přibližujeme k pravdě, kterou jsme konečně obdrželi po mnohé námaze a práci. Protože se různila tato šířka od předchozí o více, než jsem mohl dle opravených deklinací tušiti, rozhodl jsem se vyzkoumati pomocí stejně vysokých hvězd v poledne a o půlnoci, které z obou určení šířky je pravé“. — A neustal, až záhadu našel.

Jiný vzácný případ jeho svědomitosti týká se udání astronoma Zenona, že zeměpisná šířka Prahy je $50^{\circ}5'30''$. Mohl snadno říci: Zenonova pozorování nebyla dosti přesná. To však Davidovi nestačilo. Napsal: „Poněvadž si všemožně vážím každé práce, jež nás k pravdě blíže přivádí, prohlédl jsem všecka Zenonova pozorování, uvedená ve vídeňských efemeridách z roku 1780, abych mohl posouditi rozdíl, jenž vzniká tím, že dnes jsou deklinace Zenonových hvězd lépe určeny“. A dospěl k následujícímu závěru: „Tak plyne ze sedmi výsledků zeměpisná šířka $50^{\circ}5'23''$. Z toho však vysvitá, že obdržíme z nejlepších pozorování astronoma Zenona téměř tutéž šířku zdejší královské hvězdárny, jako jsem já obdržel z výšek Slunce a hvězd. Tímto souhlasem stává se však památka astronoma Zenona, tolik zasloužilého o zdejší hvězdárnu, ještě vzácnější a úctyhodnější“.

David pomáhal také s Littrowem dělati plány na hvězdárnu vídeňskou, a při tom zdůraznil, že je třeba také v Praze zřídití řádnou hvězdárnu. Vypracoval plány, a i vylíčil, jak krásně by se hodila k stavbě výšina Petřinská — ale nepochodil. Vláda našla v plánu mnoho chyb: „Stanovisko je velmi nebezpečné vzhledem k blízkým zásobám prachu v dělostřeleckém skladišti. Dále třeba uvážiti, že petřinská půda je hlinitá, že Vltava smáčí úpatí Petřína a že Petřín vůbec jako hora přivodí vlhkost. Také se nezdá býti lákavým stánkem pro budoucí kněze Uranie ošamělá, a od veškeré lidské pomoci tak vzdálená poloha hvězdárny na hoře. I bude proto třeba vyhledati nové stanoviště, jež by bylo spojeno s menšími místními povážlivostmi“.

David sice myslel, že by spíše prachárna byla měla býti přeložena jinam, vždyť i měšťané již dávno o to žádali — ale hledal nové staveniště. A našel je. Vypracoval s adjunktem Bittnerem nové plány, ale místo hvězdárny dostal zlatou medaili a několik let před smrtí titul c. k. rady. (Pokračování.)

Kterak postavím správně parallakticky montovaný dalekohled?

Parallakticky montovaný dalekohled má před azimutálně montovaným velké výhody, které se však teprve tehdy uplatní, je-li dalekohled přesně a správně postaven. Proto žádný astronom—amatér, který se může pyšnití parallakticky montovaným dalekohledem, nesmí litovati námahy a času, aby si jej správně postavil.

Málokterý amatér je tak šťasten, aby mohl míti dalekohled stabilně postavený na takovém místě, odkud by mohl celou oblohu přehlédnouti. Kdo může dalekohled postaviti v zahradě, na balkoně, nějaké terase a pod., musí jej obyčejně po skončeném pozorování přenášeti do úkrytu pod střechu. Staví-li se dalekohled v zahradě, tedy bude nejlépe, když na místě, odkud se obyčejně pozoruje, dá si amatér zapustiti do země malý pilíř, na pilíř připevní 3 malé kovové destičky, na kterých spočívají tři hroty neb šrouby stativu. Když pozorovatel určil jednou správnou polohu stativu, poznamená si na destičkách místa, kde šrouby stativu spočívaly, třeba tím způsobem, že v každé udělá malý důlek. Tím je jednou pro vždy zabezpečeno správné postavení dalekohledu, stačí pouze postaviti vždy špičky šroubu stativu do příslušných důlků v destičkách. Má-li amatér k dispozici balkon, nechť si dá zapustiti do podlahy balkonu kovové destičky a v nich uděláti důlky, aby vždy bylo možno uvéstí dalekohled snadno a rychle do správné polohy.

Většina amatérů je omezena na pozorování z bytu, a mohu z vlastní zkušenosti potvrditi, že takováto „observatoř“ ve většině případů úplně uspokojuje. Arci, je při tom potřebí, aby byl výhled buď k jihu, neb k jihozápadu, po případě k jihovýchodu, a aby protější domy nepřekážely. Při pozorování z okna je také nutno, aby se v pokoji netopilo, neboť jinak vzniká oknem proudění studeného a teplého vzduchu, které způsobuje

takové chvění vzduchu, že může pozorování úplně znemožniti. Pro pozorování z okna nehodí se dobře vysoké stativy, které je nutno postavit na podlaze v pokoji před oknem, protože se tím obzor velmi zmenší, jednak se dalekohled při každém kroku otřásá. Každému, kdo má takovou „okenní observatoř“ a stál by jednou před volbou, jaký dalekohled si má koupiti, doporučoval bych vždy nízký stativ t. zv. stolní, který možno postavit přímo do okna. Kdo má pouze vysoký stativ, může jej lehce přeměnit na stolní stativ tím způsobem, že dřevěný spodek stativu (nohy) odšroubuje a na místo něho přišroubuje nízkou železnou třínožku, kterou každý mechanik neb zručný zámečník může zhotoviti. Na konci každé nohy třínožky budiž šroub se špičkou, na nichž dalekohled stojí! Přirozeně, že též délka dalekohledu je důležitá, neboť zpravidla nelze z okna pozorovati dalekohledem větším než $2\frac{1}{2}$ —3 palcovým. Daleko výhodnějšími v tomto ohledu jsou reflektory typu Cassegrainova, při nichž možno pro okenní pozorování jíti až do 6 palců, jelikož jsou asi třikrát kratší, než stejně velké refraktory.

Při zařizování takovéto okenní observatoře možno postupovati asi takto: Dáme si zhotoviti z tvrdého dřeva desku asi 30mm silnou a tak velkou, aby zmíněný stolní stativ se na ni mohl postavit. Deska tato musí býti tak upravena, aby na okenní rámu mohla býti dobře uložena a šrouby pevně přitažena. Ku přitažení užijeme šroubů s okřídlenou hlavou, asi takových, jakých se užívá ku připevnění fotografického přístroje k stativu. Pak možno v půl minutě desku na okno připevniti, nebo zase sejmuti, když by bylo potřeba okno zavřiti. Neopomeňme však postarati se nějakým způsobem o to, aby při upevňování desky na okno přišla tato vždy do přesně stejné polohy! Do této desky zapustíme opět železné neb mosazné destičky (stačí asi 3 cm do čtverce), na něž se pak stav šrouby stativu.

Polohu těchto destiček určíme tím, že dalekohled se přibližně postaví do správné polohy, a místa, kde šrouby na desce stojí (neb na piliři, či na podlaze balkonu) se označí. Ku přesnému postavení dalekohledu poslouží amatéru všeobecně tento návod:

Předpokládám především, že je parallaktický stativ opatřen dělenými kruhy, na nichž možno odečísti deklinaci a hodinový úhel, neboť teprve těmito kruhy nabývá parallaktický stativ své velké ceny. Kruh deklinační je rozdělen na stupně, a tyto jsou zpravidla očíslovány od 0 do 90 na obě strany. Když deklinační kruh ukazuje 0°, tedy má dalekohled směřovati k nebeskému rovníku. Kruh hodinový je zpravidla rozdělen na hodiny, takže celý kruh má 24 hodin a bývá číslován od 0 do 12 na obě strany, ale najdeme též jiné způsoby číslování. Ukazuje-li hodinový kruh 0h, má směřovati dalekohled k nebeskému poledníku.

Nejdříve postavíme dalekohled na zmíněné destičky tak, aby hodinová čili polární osa stativu směřovala svým hořejším koncem k severnímu pólu — který ovšem, máme-li okno k jihu, nevidíme — čili aby svírala s vodorovným směrem úhel rovný zeměpisné šířce místa a měla polohu od jihu k severu. Neznáme-li jižní směr, tedy si jej přibližně stanovíme pomocí gnomonu a Slunce způsobem, který v populárních astronomických knihách bývá popsán. Na to si vyhledáme blíže nebe-

ského poledníku a blízko rovníku nějakou hvězdu, jejíž deklinaci známe z astronomického kalendáře neb z efemerid. Co jsou to efemeridy? Jsou to tabulky, kde nalezneme polohu všech jasnějších hvězd na nebi, tedy jejich rektascenzi a deklinaci, dále jsou tam pro každý den předem vypočtené polohy Slunce, Měsíce a oběžnic, pro každý den hvězdný čas ve střední poledne, t. j. kolik ukazují správně jdoucí hvězdné hodiny, když je v místě poledne, a ještě jiné užitečné tabulky. Nejdůležitější, astronomickým a nautickým účelům sloužící tabulky jsou: The Nautical Almanac (Londýn), Connaissance des Temps (Paříž), Berliner Jahrbuch, k účelům populárním a pro amatéry slouží Annuaire par Flammarion (Paříž), Astronomischer Kalender (Víděň) a Sirius-Kalender (Lipsko).

Když máme takto vše připraveno, vsuneme do dalekohledu okulár s nejmenším zvětšením, natočíme dalekohled tak, aby se nalézal třeba na západní straně od hodinové osy a namíříme na vyhledanou hvězdu, aby se objevila uprostřed zorného pole. Nyní odečteme na deklinačním kruhu deklinaci této hvězdy, otočíme či-li přeložíme dalekohled tak, aby byl východně od hodinové osy, znovu zaměříme na onu hvězdu, a opět odečteme deklinaci. Deklinace v prvním případě odečtená budiž δ_1 , v druhém případě δ_2 . Nejsou-li tyto deklinace stejné, jest to znamením, že index u deklinačního kruhu není postaven správně, a možno-li, musí se opravit, t. j. posunouti o hodnotu $\frac{\delta_1 - \delta_2}{2}$, čímž se docílí, že v obou případech vycházejí deklinace stejné. U lepších dalekohledů bývají indexy k tomu účelu opatřeny korekčními šroubky. Nelze-li indexu opravit, tedy si musíme zapsati nebo zapamatovati, o kolik nám udává index nesprávně. Na př. při dalekohledu v západní poloze byla pozorovaná deklinace $\delta_1 = +10\frac{1}{2}^\circ$, při dalekohledu ve východní poloze $\delta_2 = +8\cdot0^\circ$, tu je chyba indexu

$$\frac{\delta_1 - \delta_2}{2} = \frac{10\frac{1}{2} - 8\cdot0}{2} = 1\frac{1}{4}^\circ;$$

to znamená, že při dalekohledu v západní poloze musí se vždy od odečtené deklinace odpočísti hodnota $1\frac{1}{4}^\circ$, aby se dostal správný výsledek, aneb při dalekohledu ve východní poloze musí se k odečtené deklinaci hodnota $1\frac{1}{4}^\circ$ připočísti, čímž dostaneme v obou případech stejný výsledek:

$$10\frac{1}{2} - 1\frac{1}{4} = 8\cdot0 \quad + \quad 1\frac{1}{4} = 9\frac{3}{4}^\circ$$

Takto opravenou deklinaci srovnáme s onou deklinací podle efemerid. Je-li deklinace z efemerid větší, než jsme našli, pak to znamená, že hořejší konec hodinové osy musíme trochu nadzvednouti, je-li menší, pak se musí spodní konce hodinové osy nadzvednouti. To se provádí příslušným šroubem stativu tak dlouho, až deklinace odečtená (a opravená na indexovou chybu) souhlasí s deklinací efemerid. Tím jsme docílili správný sklon hodinové osy, zbývá ještě opravit směr této osy tak, aby svislá rovina jí proložená protínala oblohu v poledniku. Toho se docílí natočením stativu kolem svislé osy, čili jak říkáme natočením či opravou v azimutu. Vyhledáme si nějakou hvězdu blíže prvního vertikálu, tedy na východě neb na západě, avšak ne příliš nízko, nejméně asi $15-20^\circ$ nad

obzorem. Zaměříme na ni dalekohledem, a odečteme deklinaci. Souhlasí-li odečtená (a opravená) deklinace s deklinací této hvězdy podle eferid, pak je stativ správně postaven. Nesouhlasí-li, pak nutno stativ natočiti v azimutu, až se souhlasu docílí. Na kterou stranu se má stativem natáčet, poznáme lehce: je-li při hvězdě na východě odečtená deklinace větší, než má býti, pak to znamená, že hořejší konec polární osy leží trochu k východu od poledníku, nutno tedy stativ tak natočiti, aby tento konec blížil se více k západu; je-li deklinace menší, než má býti, tu hořejší konec polární osy leží k západu od poledníku. Naopak při západní hvězdě bude hořejší konec hodinové osy na východ od poledníku v tom případě, když odečtení kruhu je menší než deklinace skutečná, a k západu, když bude odečtení větší.

Při této manipulaci se nám pravděpodobně pozměnil poněkud sklon polární osy. Proto znova upravme tento sklon pomocí některé hvězdy v poledníku, na to je radno ještě jednou přesvědčiti se podle hvězdy na východě neb na západě, zda-li není třeba opravy v azimutu, popřípadě se opravování opakuje tolikrát, až nám deklinace v každém případě souhlasí. Tím je přesné postavení dalekohledu dokončeno. Poznamenáme si pokud možno přesně místa na destičkách, kde šrouby stativu spočívají, na nichž pak uděláme výše zmíněné důlky, aby se podruhé mohl dalekohled postavit rychle do správné polohy. Je dobře, když máme ještě jinou kontrolu správného postavení, a tato kontrola spočívá v tomto: Když máme stativ definitivně a přesně postavený, namíříme dalekohled na nějaký vzdálený předmět, možno-li na jižním obzoru, na př. telegrafní tyč, význačný strom, věžičku a pod., a odečteme pokud možno přesně, kolik udává hodinový a deklinační kruh; tyto hodnoty si zapamatujeme a zapíšeme. Chceme-li později se přesvědčiti, zdali stojí stativ správně, stačí namířiti dalekohled opět na zvolený předmět, a srovnati, zda-li odečtení hodinového a deklinačního kruhu souhlasí se zapsanými hodnotami. Aby se nám sklon hodinové osy neměnil, neopomeňme všechny tři šrouby, na nichž stativ spočívá, řádně pojistiti, aby se nemohly otáčet, nejlépe pojistnými maticemi.

Jest nezbytno ještě podotknouti, že též hodinový kruh může míti indexovou chybu. Dříve však, než zjistíme tuto chybu, je nutno zjistiti a po případě odstraniti t. zv. kollimační chybu. Je to odchylka, která vzniká tím, že optická osa dalekohledu není přesně kolmá k ose deklinační. Zjistíme ji tím způsobem, že namíříme dalekohled na nějaký vzdálený předmět na obzoru, možno-li blíže nebeského rovníku, při čemž dalekohled je třeba na západní straně hodinové osy, a odečteme hodinový úhel na hodinovém kruhu. Na to přeložíme dalekohled na východní stranu hodinové osy, namíříme na týž předmět a znova odečteme hodinový úhel. Jsou-li obě odečtení stejná, nemá dalekohled kollimační chyby, nejsou-li stejná, pak je kollimační chyba rovna přibližně polovičnímu rozdílu obou odečtení ve stupních. Je-li tato vada značnější, pozorovatelná, tedy je radno ji odstraniti, což je vždy možné. Za tím účelem uvolníme šrouby, kterými je roura dalekohledu přitlačována k t. zv. kolébce nebo k objímkovým kruhům; vložíme mezi kolébku a rouru tenký plíšek na jednom konci kolébky, šrouby přitáhneme a znova měříme kollimační

chybu, což se opakuje tak dlouho, až je zcela odstraněna neb neznamenná. Na které straně je třeba plíšky podkládati, poznáme lehce zkusmo.

Je-li kollimační chyba odstraněna, pak můžeme zjistiti indexovou chybu hodinového kruhu buď libelou, neb pomocí správného času. Jestliže vyčnívající část deklinační osy dalekohledu, na které bývá závaží, je válcovitá, pak možno použití podobně upravené libely, jaké se užívá při pasážniku ke kontrole sklonu vodorovné osy. Na obou koncích libely jsou jakési nástavky, které můžeme si případně zhotoviti z plechu a které mají výřez tvaru $\wedge$. Libely používá se tak, že se položí těmito výřezy na osu, při čemž je libela nad osou, neb i pod osou, jsou-li zmíněné nástavky upraveny k zavěšení na osu. Na jedné straně musí býti výřez opatřen korrekčními šroubky, kterými se libela tak seřídí, aby byla bublina uprostřed, když je osa vodorovná. Takto upravenou libelu postavíme na válcovitou část deklinační osy dalekohledu a uvedeme tuto osu do polohy přesně vodorovné. V tom případě má hodinový kruh ukazovati na nulu, případná odchylka je jeho indexovou chybou, kterou možno-li odstraníme, aneb si ji zapamatujeme a zapíšeme. (Pokračování.)

Zprávy Společnosti.

Nové členy upozorňujeme, že zasíláme loni vyšlá 4 čísla Věstníku s počátkem článku prof. dr. Nušla „Pražská hvězdárna v Klementinu“ a 40ti str. částí přílohy K. Anděla „Souhvězdí naší oblohy“ za předem zaslaných K 5.—, pouze Věstník (bez přílohy) za K 3.50, jen přílohu za K 2.— včetně obalu i poštovného. Doplníte si tím letošní pokračování článku i přílohy a prospějete zájmům Společnosti. Objednávejte poštov. pouk., řízenou na pokl. Č. A. S. Karla Nováka, Smíchov, Královská 716.

Veřejné přednášky a vycházky v letošním jarním období: Dr. Jar. Šafránka „O kyvadle“ s pokusem Foucaultovým 6. března ve fys. úst. čes. univ. na Karlově, prof. Jar. Zdeňka „O Slunci“ 15. března a prof. Dr. Nušla „Modré Slunce“ 15. dubna ve fysik. úst. čes. techniky. Za četné účasti konaly se 2 vycházky do klementinské hvězdárny ve dnech 5. a 6. dubna.

Schůze. Členská schůze dne 11. ledna odbývala se za přítomnosti 46 členů. Přednášel prof. dr. Nušl: „O radiotelegrafii“. — Čl. schůze 29. března. Přítomno 57 členů. Přednášel prof. dr. Nušl: „O Slunci“. — Čl. schůze 24. dubna. Přítomno 74 členů. Přednášel prof. Jar. Zdeněk: „O dráze Měsíce“.

Valná hromada. Odbývala se 9. února za účasti 45 členů. Nově zvolený výbor: předseda Dr. Kazimír Pokorný (Kr. Vinohrady, u Riegrových sadů 8), místopředseda inž. Viktor Rolčík, jednatelka Lida Rolčíková (Vršovice 498), pokladník Karel Novák, úřed. Zemské banky (Smíchov, Královská 716). — Ostatní členové výboru: profesor

Jar. Zdeněk, inž. Jos. Petrák, inž. Jar. Štych, dr. V. Zelinka a učitel Karel Anděl. — Náhradníci: inž. V. Borecký, Jos. Klepešta, inž. Fr. Plachý a inž. J. Jeřábek. — Členský roční příspěvek ponechán v stejné výši jako loni.

Členství. Společnost přihlásila se za člena Société Astronomique de France v Paříži, pak Jednoty českých matematiků a fysiků v Praze a Osvětového svazu v Praze.

Přednášky. Jednota čes. math. v Praze pořádá za součinnosti naší Společnosti v květnu cyklus pěti přednášek o účasti Francie na rozvoji exaktních věd. Vždy v sobotu v 6 hod. (počínaje 3. květnem) ve fys. sále čes. univ. na Karlově. Členové, zúčastněte se v hojném počtu!

Věstník. K tomuto číslu jsou přiloženy složenky. Zaprav nedoplatky za lonský rok! Přestáváš-li být členem Společnosti, vrať toto číslo a vystoupení řádně oznam! — Dotaz: Kdo by umístil v krajinských časopisech informační články o Společnosti?

Zákryt hvězdy Zeta Tauri Měsícem pozorovalo mnoho našich členů. Zpráva dána stručně do denních listů, protože do té doby prvé číslo Věstníku nemohlo vyjít. Žádáme členstvo, aby s námi sdělilo svoje poznatky při zákrytu. Pro poledník pražské hvězdárny (Klementinum) vypočítal zákryt náš pilný člen, p. Vilém Novák, městský uč. v Jičíně. Bohužel, nebylo pro tiskové obtíže možno uveřejnit jeho článek celý (i s nomogramem).

Dary. Do spolkové knihovny darovali: Inž. J. Marhold Svante Arrheniovu *Die Vorstellung vom Weltgebäude im Wandel der Zeiten* a *Das Werden der Welten*, inž. V. Borecký Littrowovu *Die Wunder des Himmels*, Ot. Matoušek sbírku rozprav České akademie věd, sl. Růž. Studničková již druhý dar Heisův *Atlas coelestis* a Argelandrovu *Neue Uranometrie* z pozůstalosti svého otce, nejmenovaný náš člen Handbuch der astronomischen Instrumentenkunde od Ambronna, Newcomb-Engelmannovu *Populäre Astronomie* a Scheinerovu *Populäre Astrophysik*, Boh. Routa z Dejvic Flammarionovy *Vědecké úvahy* a *Populární Astronomii*, Lidová hvězdárna v Pardubicích původní Carchesiovu *Hvězdářem* snadno a rychle. — Pan továrník Waldes z Vršovic daroval 200 K, pan Boh. Routa z Dejvic 5 K, Lidová hvězdárna v Pardubicích 20 K, sl. Viktorie Nováková z Prahy 5 K, pan J. Hamerský 3 K a pan A. Tichava z Podmokel 1 K. Všem Vám dík!

Vydavatel: Česká astronomická společnost v Praze. — Zodpovědný redaktor: Ing. Jaroslav Štych. — Tiskem Ant. Rejse na Král. Vyšehradě.